

Literature

1. B. Herold. The Scramble to Move America's Schools Online. March 27, 2020, Education Week, October 1, 2020. <https://www.edweek.org/ew/articles/2020/03/26/the-scramble-to-move-americas-schools-online.html>
2. L. Brooks. How the Attitudes of Instructors, Students, Course Administrators, and Course Designers Affects the Quality of an Online Learning Environment. Online Journal of Distance Learning, 2003. <https://www.westga.edu/~distance/ojdl/winter64/brooks64.htm>
3. Z. Zhan, H. Mei. Academic self-concept and social presence in face-to-face and online learning: Perceptions and effects on students' learning achievement and satisfaction across environments. Computers & Education, Vol. 69, November 2013, P. 131–138.
4. J. Tanner. Business Faculty and Undergraduate Students' Perceptions of Online Learning: A Comparative Study. Journal of Information Systems Education, Vol. 20, Iss. 1, 2009. p 29-40.
5. N. Chepelyuk, D. Hall. An Introduction to Cybersecurity in English Volume 1, O. S. Popov Academy of Telecommunications, Odesa, 2019.

ЗНАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ ЯК УМОВА ОТРИМАННЯ ГРОМАДЯНСТВА ДЕРЖАВИ

Чорний І.В.

д. філол. н., професор
завідувач кафедри українознавства

Харківський національний університет внутрішніх справ

Останніми роками у вітчизняному політикумі та освітньо-культурному просторі почали формуватись та обговорюватись ідеї щодо необхідності запровадження спеціального іспиту для отримання українського громадянства. Процес цей загострився з початком так званої «гібридної війни» Росії проти України і став дуже актуальним після розв'язання країною-загарбником повномасштабних воєнних дій 24 лютого 2022 року. Українське

суспільство, згуртоване спільною бідною, дійшло висновку щодо необхідності захисту національної ідентичності, одним з проявів якої є національна мова, якій на законодавчому рівні надано статусу державної.

Кабінет Міністрів України 28 липня 2022 року, в день першого офіційного святкування Дня Української Державності зареєстрував проєкт Закону про внесення змін до Законів України «Про громадянство України» та «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо умов прийняття до громадянства України. Згідно із ним, людина, яка хоче отримати українське громадянство, повинна буде скласти комплексний іспит зі знання основ Конституції України, історії України та української мови. Ті ж, хто отримують громадянство за визначні заслуги перед Україною, або ті, хто проходять службу в Збройних Силах України й отримали громадянство, мають скласти три відповідні іспити протягом двох років із часу його отримання [1].

За Законом України «Про громадянство України» від 8 жовтня 1991 року громадянство автоматично отримали «усі громадяни колишнього СРСР, які на момент проголошення незалежності України (24 серпня 1991 року) постійно проживали на території України», ті особи, які на момент набрання чинності цим законом «постійно проживали в Україні, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних чи інших ознак, і які не є громадянами інших держав», а також особи, «які народилися або постійно проживали на території України, а також їх нащадки (діти, онуки), якщо вони на 13 листопада 1991 року проживали за межами України, не перебувають у громадянстві інших держав і до 31 грудня 2004 року подали у встановленому цим Законом порядку заяву про визначення своєї належності до громадянства України». Серед умов прийняття до громадянства України цей Закон зазначає необхідність «володіння українською мовою в обсязі, достатньому для спілкування» [2].

Ці ж положення перейшли й до Закону України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 року, який потім неодноразово змінювався й доповнювався. Певними змінами тут можна вважати, що українську мову названо вже «державною». Проте якщо в Законі 1991 року від кандидата вимагалось подання серед інших документів довідки щодо володіння українською мовою або документа про закінчення навчального закладу з вивченням української мови, то Законом 2001 року таких вимог вже не встановлено [3].

Значним кроком у піднесенні ролі української мови став Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року. Він містить вимогу про те, що особа, яка має намір набути громадянство України, зобов'язана засвідчити відповідний рівень володіння державною мовою. Вимоги до рівня володіння державною мовою визначає Національна комісія зі стандартів державної мови. Складання іспиту на рівень володіння державною мовою, необхідний для набуття громадянства, здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [4].

Вимоги зі знання державної мови для отримання громадянства містить законодавство багатьох країн світу [5]. При цьому в деяких країнах, як і за українським Законом «Про громадянство України» 1991 року, достатньо надати довідку щодо володіння/рівня володіння мовою країни або документ про отримання освіти з викладанням мовою країни. В інших – кандидатів на отримання громадянства необхідно пройти тестування з визначення рівня володіння державною мовою країни (напр. США, Велика Британія, Італія, Франція, Іспанія, країни Балтії тощо). Поряд зі знанням мови держави, претенденти також демонструють рівень обізнаності з історією та культурними особливостями країни, основами її законодавства.

Комплексний іспит для отримання громадянства України, запровадження якого постало вже на законодавчому рівні, також включатиме три компоненти: знання української Конституції,

історії України та державної мови нашої країни, що є досить логічним і співпадає зі світовою практикою в цій царині. Правильним є те, що законодавці не відокремлюють мову країни від її історії, адже мова формувалася не одномоментно, а впродовж усього історичного буття українського народу. Історія, культура і мова – це явища однієї площини, одного простору. Їх не можна розривати.

Знання державної мови з отриманням сертифікату про рівень володіння нею є умовою для призначення претендентів на посади Національної поліції України, що за законом можуть бути заміщеними тільки громадянами України. До навчальних планів закладів вищої освіти системи МВС України українська мова входить як обов'язкова складова. На жаль, історію та культуру України було вилучено з цих планів. Вбачається, що в сучасних умовах необхідно повернути вивчення цих/цього курсів/курсу до навчальних планів з метою покращення національно-патріотичного виховання курсантів – майбутніх офіцерів Національної поліції України, справжніх громадян своєї волелюбної і нездоланної держави.

Література

1. Уряд подав до Верховної Ради законопроект щодо умов набуття громадянства України, - Денис Шмигаль. *Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-podav-do-verkhovnoi-rady-zakonoproekt-shchodo-umov-nabuttia-hromadianstva-ukrainy-denyshshmyhal> (дата звернення: 29.07.2022).

2. Про громадянство України : Закон України від 8 жовт. 1991 р. № 1636-ХІІ. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1636-12#Text> (дата звернення: 29.07.2022).

3. Про громадянство України : Закон України від 18 січ. 2001 р. № 2235-ІІІ. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text> (дата звернення: 29.07.2022).

4. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25 квіт. 2019 р. № 2704-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 29.07.2022).

5. Сподинський О. О. Конституційно-правова вимога володіння державною мовою як необхідна умова набуття громадянства: світовий досвід. Конституція України в умовах сьогодення : зб. тез наук.-практ. круглого столу, присвяч. Дню Конституції України (Київ, 24 черв. 2019 р.). Київ, 2019. С. 199–202.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ МОВНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Шаповаленко Н.М.

к.філол.н., доцентка

доцентка кафедри мовної підготовки

Одеський державний університет внутрішніх справ

Хотілось би почати з визначення українська мова – це мова корінного населення України, державна мова України. Згідно з даними перепису населення 2001 р. більшість населення (67,5%) вважає українську мову рідною. Нинішня мовна ситуація в Україні є результатом тривалої війни проти української мови, української ідентичності, української державності та українського народу, яку Росія розпочала після 1654 р. та яка продовжується і нині у формі мовно-культурної експансії. Отож нинішню мовну ситуацію в Україні треба розглядати як результат незавершеного асиміляційного процесу примусового перетворення україномовної спільноти на російськомовну, що здійснювався з метою цілковито розчинити український етнос у російському та знищити українську Україну. Процес витіснення української мови з багатьох сфер життєдіяльності та прогресуюче зменшення носіїв української мови не призупинило навіть надання українській мові статусу державної у 1989 р. і